Šurfas 1 kastas šalia miestelio urbanistinės ribos. Jame 50 cm gylyje rastas senų betono trinkelių grindinys, po kuriuo aptiktas XIX a. datuojamas akmenų grindinys (2 pav.). Įžemis (pilkšvas smėlis) pasiektas 1,4 m gylyje. Kultūrinis sluoksnis šurfe datuojamas XIX a.

Akmenų grindinys fiksuotas ir *šurfe 9* (3 pav.). Čia aptiktas grindinys taip pat datuotas XIX a. Prieš pat įžemį apie 1,3 m gylyje rastas XVII a. juodos žemės sluoksnelis. Įžemis (gelsvas molis) pasiektas 1,3 m gylyje. Daugumoje kitų šurfų rastas iki 80 cm storio daržo žemės struktūros kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XX a. radiniais.

Antruoju tyrimų etapu žvalgomieji tyrimai vykdyti Birutės gatvėje. Jų metu abipus gatvės iškasti du 2x1 m dydžio šurfai. *Šurfas 15* kastas Birutės gatvės P dalyje, privačiame sklype, netoli Simno žemės ūkio mokyklos stadiono. Čia iki 1 m gylio buvo juodos daržo (arimo) žemės sluoksnis. Įžemis (gelsvas molis) pasiektas 1 m gylyje, šurfo ŠV kampe – 1,5 m gylyje. Čia buvo 70x50 cm dydžio duobė, nuo žemės paviršiaus įgilinta iki 1,4 m. Archeologinių radinių duobėje neaptikta.

Šurfas 16 kastas seniūnijos administruojamoje žemėje, šalia kelio ženklo „Simnas–Kalvarija“. Iki 1 m gylio šurfe buvo kasamas maišytas su smulkiomis griuvenomis pilkos žemės sluoksnis, po juo atsidengė juodos žemės sluoksnis. Šurfas kastas iki 2,2 m gylio, tačiau pradėjus kauptis gruntiniams vandenims įžemis nepasiektas. Preliminariu datavimu apatinis kultūrinis sluoksnis šioje vietoje yra iš XVII–XVIII a. (4 pav.).

Archeologui atvykus į vietą vykdyti archeologinių tyrinėjimų nustatyta, kad dalis darbų Simono miestelyje yra atlikta archeologui nedalyvaujant. Nors žvalgomųjų tyrinėjimų metu sukaupti duomenys leidžia teigti, kad šiuo atveju savavališki darbai žalos archeologiniam paveldui nepadarė, tačiau tokia praktika yra žalinga ir netoleruotina.

The Field Evaluation in Simnas

Test pits (a total of 31 m^2) were excavated during the evaluation in the town of Simnas (Alytus District) (Fig. 1). Fragments of 19th-century stone paving were recorded in test pits 1–9 (Figs. 2, 3). The earliest intact cultural layer horizon, which was discovered in test pits 9 and 16, dates to the 17th–18th centuries (Fig. 4). A large quantity of 17th–19th-century finds were collected (household pottery, stove tile fragments, metal artefacts).

ŠEDUVA

Vytautas Juškaitis

Archeologiniai tyrinėjimai Šeduvoje

Šeduvos senamiestis archeologų tyrinėjamas nuo 1991 m. Miestelio kultūrinį sluoksnį ir senuosius pastatus tyrinėjo daugiau nei 10 archeologų. Didesnės apimties tyrimai vykdyti nuo 1996 m., kai L. Kvizikevičius įvairiose miestelio vietose ištyrė 45 1 m^2 dydžio šurfus. Tyrimų metu nustatyta, kad intensyviausias kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais koncentruojasi aplink centrinę miesto aikštę. Miestelio pakraščių pilkos spalvos žemių sluoksnis yra be archeologinių radinių (*ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 390–392). 2009 m. B. Dakanis, I. Vaškevičiūtė ir I. Kulikauskytė (Šutienė) dirbo vandentiekio ir nuotekų magistralinių tinklų

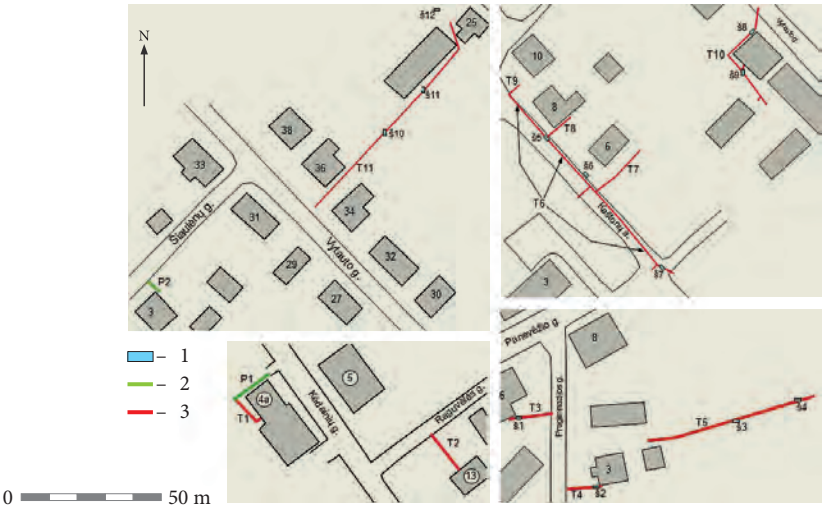

1 pav. Šurfų, perkasų ir žvalgytų vietų planas: 1 – šurfų vietos ir numeriai; 2 – trasos, kuriose atlikti tyrimai, ir perkasos numeris; 3 – trasos, kuriose atlikti žvalgymai, ir trasos numeris. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. A plan of the test pit, trench, and survey sites: 1 – test pit locations and numbers; 2 – the lines where excavations were made and the trench number; 3 – the lines where surveys were conducted and the line number.

tranšėjose. Kai kurių nuotekų trasų šulinių vietose buvo aptiktas įvairaus storio XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis, statinių liekanos (*ATL 2009 metais*, Vilnius, 2010, p. 363–365, 367–372, 365–367). 2010 m. atlikti archeologiniai tyrimai nuotekų ir vandentiekio įvadų vietose į gyvenamuosius namus ir kitus pastatus Vytauto, Progimnazijos, Kėdainių, Panevėžio, Bažnyčios gatvėse ir Laisvės aikštėje (*ATL 2010 metais*, Vilnius, 2011, p. 386–389).

2011 m. vėl buvo tyrinėjama Šeduvos senojo miesto teritorijoje, būsimų vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose. Detalieji tyrinėjimai atlikti Kėdainių g. 4A, Šiaulėnų g. 3 ir Vytauto g. 22, žvalgomieji – Kaštonų aikštėje 6, 8, 10, Panevėžio g. 6, Progimnazijos g. 3, Vilniaus g. 25, 27, Vytauto g. 5, 22, žvalgymai – Kaštonų aištėje 6, 8, 10, Kėdainių g. 13, Panevėžio g. 6, Progimnazijos g. 3, Vilniaus g. 25, 27, Vytauto g. 5, 22. Detaliųjų tyrimų metu kastos 1 m pločio perkasos – iš viso 4 (bendras 28,5 m^2 plotas). Žvalgomųjų tyrinėjimų metu ištirta 12 šurfų (bendras 23 m^2 plotas), žvalgyta 12 trasų (bendras 350,5 m^2 plotas) (1 pav.). Tyrimų metu nustatyta, kad didelėje dalyje Šeduvos senojo miesto vietos kiemų aptinkamas kultūrinis sluoksnis su persimaišiusiais XVIII–XX a. datuojamais radiniais.

Į ŠV nuo **Kėdainių g.** 4A namo iškasta 15x1 m dydžio perkasa, kurios ŠR dalyje, 25–30 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus rastas akmenų grindinys. Po grindiniu aptiktas 0,45–1 m storio pilkos žemės su griuvenomis sluoksnis su XIX–XX a. datuojamais radiniais. 0,75–1,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas tamsiai pilkos žemės sluoksnis, kurio apatinėje dalyje aptikti trys 15–25 cm storio rąstai, orientuoti 140–320° kryptimi. Dėl tyrimų fragmentiškumo jų paskirties nustatyti nepavyko. Nuo Kėdainių g.

4A namo į PV kasamoje tranšėjoje atlikti žvalgymai, kurių metu fiksuoti XX a. perkasimai ir supiltiniai sluoksniai.

Tyrimų **Vytauto g.** 22 metu ištirtos 2 perkasos (kiekviena 4x1 m dydžio) ir žvalgyta 55,5 m ilgio trasa. Perkasose aptiktas pilkos žemės sluoksnis su XVIII–XX a. datuojamais radiniais. Žvalgymų metu trasos vietoje po velėna aptiktas 50–95 cm storio pilkos žemės sluoksnis su XIX–XX a. datuojamais radiniais. Įvado į **Šiaulėnų g**. 3 namą vietoje ištirta 5,5x1 m dydžio perkasa (5,5 m² plotas), aptiktas 0,55–1 m storio XX a. II puse datuojamas kultūrinis sluoksnis. Nuo **Kėdainių g.** 13 namo į ŠV tiestų vandentiekio ir kanalizacijos tinklų įrengimo vietoje (iškasta 16 m ilgio, 0,7–1 m pločio ir 1,1–2,1 m gylio trasa) 14,5 m² plote atlikti žvalgymai. Po velėna aptiktas 0,6–1,4 m storio pilkos žemės su griuvenomis sluoksnis, kuriame rasta XIX–XX a. datuojamų radinių: buitinės keramikos šukių, koklių fragmentų, vinių, pasaga, geležinio sviedinio fragmentas, stiklinių butelių. 0,6–1,4 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus rastas pilkos žemės sluoksnis be radinių. 1,3–1,5 m gylyje pasiektas įžemis – šlynas. Įvadų į gyventojų namus vietose, Panevėžio g. 6, Progimnazijos g. 3, Kaštonų aikštėje 6, 8, 10, Vytauto g. 5, Vilniaus g. 25, 27, vykdyti žvalgomieji tyrinėjimai. Jų metu **Kaštonų aikštėje** ištirtame šurfe 6, 1,3 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas 60 cm storio tamsiai pilkos žemės sluoksnis su XVIII–XIX a. datuojamais radiniais (2 pav.). Į PV nuo Vytauto g. 5 namo iškastame šurfe 9, 1,2 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus aptiktas tamsiai pilkos žemės sluoksnis su negausiais XVIII–XX a. pradžios radiniais. Likusiuose šurfuose rasti kultūriniai sluoksniai su XIX–XX a. datuojamais radiniais.

2 pav. 3 Nikolajaus I grašiai (1835–1841 m., Lenkija) iš šurfo 6 Kaštonų aikštėje. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. The Nicholas I 3 groats (1835–1841, Poland) from test pit 6 in Kaštonų Square.

The Investigations in Šeduva

In 2011, surveys, evaluations, and excavations were conducted at the site of the water and sewer service lines for residential homes in Kėdainių, Panevėžio, Progimnazijos, Šiaulėnų, Vilniaus, and Vytauto Streets and Kaštonų Square in Šeduva Old Town (Fig. 1). 12 test pits (a total of 23 m²) were excavated in their courtyards and driveways. 28.5 m² were excavated during the excavation and 350.5 m² were surveyed. Cultural layers with 18th–20th-century finds were discovered in places during the investigation (Fig. 2).

ŠVĖKŠNA

Indrė Šimkutė

Sklypas Liepų aikštėje 25

Pirmą kartą Švėkšnos vardas (tiesa, ne vietovės, o upelio) istoriniuose šaltiniuose pasirodė XIV a. pabaigoje, kai Ordino vertėjas ir žvalgas Gailinis aprašė kelią nuo Klaipėdos iki lietuvių žemės (*Švėkšna, Čikaga,* 1974, p. 57). Po Melno sutarties 1422 m. Švėkšna atsidūrė